

Umeå Energi Elnät AB

2019-10-16

2019-100556-0022

Fastställande av intäktsram enligt ellagen

Beslut

- 1 Energimarknadsinspektionen (Ei) fastställer intäktsramen för Umeå Energi Elnät AB, 556086-8225, avseende REL00584 för perioden 2020–2023 till 1 357 820 tkr i 2018 års prisnivå och med justering enligt a och b.
 - a) Efter perioden ska kapitalbasens nuanskaffningsvärde enligt bilaga 1 räknas om med faktorprisindex för byggnader¹ och
 - b) de påverkbara kostnaderna enligt bilaga 1 räknas om med faktorprisindex för elnätsföretag - lokalnät delindex drift och underhållskostnader, påverkbart².
- 2 Ei fastställer normnivåerna för kvaliteten i nätverksamheten för respektive kvalitetsindikator enligt bilaga 4.
- 3 Ei fastställer normnivåerna för effektivt utnyttjande av elnätet för respektive indikator enligt bilaga 5.

Beslutet gäller omedelbart.

1 Beskrivning av ärendet

1.1 Inlämnade uppgifter

Umeå Energi Elnät AB (nedan företaget) har lämnat in uppgifter i enlighet med Ei:s föreskrifter (EIFS 2019:1) om insamling av uppgifter för att bestämma intäktsramens storlek för elnätsföretag (inrapporteringsföreskriften) och Ei:s föreskrifter (EIFS 2019:2) om beräkning av intäktsram för elnätsföretag (beräkningsföreskriften). Företaget har lämnat in alla uppgifter som krävs för att Ei ska kunna fatta beslut om en intäktsram.

¹ Framtaget av Statistiska centralbyrån, se bilaga 2

² Framtaget av Statistiska centralbyrån, se bilaga 3

1.2 Kapitalkostnader

1.2.1 Kapitalbas

Företaget har redovisat anläggningstillgångar per den 31 december 2018 och redovisat åldersuppgifter för de anläggningstillgångar som ingår i kapitalbasen.

Företaget har också redovisat vilka investeringar och utrangeringar de planerar att genomföra under tillsynsperioden. Dessa har redovisats per halvår.

1.2.2 Kalkylränta

Det framgår inte av de inlämnade uppgifterna vilken kalkylränta som företaget anser ska tillämpas i ärendet. Däremot har företaget lämnat synpunkter på den remiss Ei har skickat om kalkylräntan, se bilaga 7.

1.3 Löpande kostnader

1.3.1 Påverkbara kostnader

Företaget har inte anfört något särskilt om påverkbara kostnader.

1.3.1.1 Arbets- och materialomkostnader

Företaget har förvärvat anläggningar (dvs. köpt på entreprenad) under perioden 2014–2017 och har begärt ersättning för arbets- och materialomkostnader för den förvärvade delen. Företaget förvärvat till övervägande del sina anläggningar men svarar i vissa fall för material medan själva utförandet genomförs på entreprenad. Företaget uppför i begränsad omfattning anläggningar i egen regi.

Företaget har till stöd för sin begäran bifogat ett intyg från en av företagets största leverantörer för att visa att företaget har haft kostnader under perioden som avser sådana arbets- och materialomkostnader som reducerat normvärdena.

Företaget har för att beräkna ersättningen för de förvärvade anläggningarna utgått från ett tillägg på 8,7 procent beräknat på företagets investeringsutgifter för både driftsatta anläggningar och pågående byggnationer av nyanläggningar (entreprenader, eget arbete och eget material) under åren 2014–2017 såsom de redovisats i årsrapporterna. Företaget har därefter reducerat det beräknade tillägget för den del som avser eget material (beräknat utifrån 2,01 procent³) och arbeten som utförts i egen regi (beräknat utifrån 21,58 procent⁴). Företaget har gjort beräkningen för respektive år 2014–2017 och kommit fram till en reducerad procentsats för tillägget på mellan 1,29 och 2,34 procent som applicerats på nuanskaffningsvärden för normvärderade anläggningar lokalnät för åren 2014–2017.

³ EBR-katalogernas materialomkostnadspålägg minskas från 8 % till 6 %. Materialkostnader minskas med 1,85 % $((8-6)/(8+100) = 1,85 \%)$ vilket motsvarar $1,85 \times 8,7/8 = 2,01 \%$

⁴ EBR-katalogernas arbetsomkostnadspålägg minskas från 152 % till 102 %. Arbetskostnader minskas med 19,84 % $((152-102-6)/(152 + 100) = 19,84 \%)$ vilket motsvarar $19,84 \times 8,7/8 = 21,58 \%$

Företaget vill ha kompensation genom ett tillägg på totalt 6 574 tkr i 2018 års prisnivå till de historiska påverkbara kostnaderna för åren 2014–2017 beräknat utifrån uppgifter i nedanstående tabell.

Tabell 1 Företagets beräknade tillägg för arbets- och materialomkostnader i tkr

	2014	2015	2016	2017	Totalt
Inköp (driftsatta och pågående nyanläggningar)	53 181	74 271	87 817	85 522	300 791
Tillägg 8,7 % av pågående nyanläggningar	4 627	6 462	7 640	7 440	
Eget material kostnad	24 197	34 640	34 029	37 476	
Avgår: Eget material (2,01 % av kostnaden för eget material)	487	697	685	754	
Eget arbete kostnad	16 007	21 865	22 709	22 296	
Avgår: Eget arbete (21,58 % av kostnaden för eget arbete)	3 454	4 718	4 900	4 810	
Tillägg exklusive eget material och eget arbete	1 321	905	2 235	2 113	
Genomsnittlig procentuellt tillägg (tex för år (2014 1 321/4 627) x 8,7 %	1,29 %	1,41 %	2,34 %	2,19 %	
Nuanskaffningsvärden normvärde lokalnät	102 400	64 200	95 500	96 500	358 600
Beräknat tillägg i 2018 års prisnivå	1 321	905	2 235	2 113	6 574

1.3.2 Opåverkbara kostnader

Företaget har redovisat prognostiserade opåverkbara kostnader för den aktuella tillsynsperioden.

Företaget har begärt ersättning för nätkapacitetsreserv och lämnat uppgifter om prognostiserade kostnader för detta och en motivering till behovet av dessa kostnader. Det verkar i en expansiv region där effektbehovet är stort hos befintliga kunder. Företaget kommer behöva teckna produktionsavtal med elproducenter eller laststyrningsavtal med uttagskunder under tillsynsperioden för att säkra nätdriften. Företaget har blivit utpekad som ett nätföretag där det minst fram till 2023 finns en kapacitetsbegränsning i anslutningspunkter mot regionnätet. Företaget får ingen ökning av abonnemanget från överliggande nät. Detta innebär att det inte kan öka sin abonnerade effekt utan behöver reducera sin effekt i situationer när företaget riskerar att överskrida den abonnerade effekten.

2 Ei:s sammanfattande beräkning av intäktsramen

Utifrån det underlag som företaget har lämnat och nedanstående bedömning har Ei beräknat en intäktsram för tillsynsperioden 2020–2023 till 1 357 820 tkr, se tabell 2 nedan. Intäktsramen fastställs i 2018 års prisnivå.

Tabell 2 Beräknad intäktsram

	tkr
Kapitalkostnader	647 980
Löpande kostnader	
Påverkbara kostnader	443 929
Opåverkbara kostnader	265 911
Avbrottsersättning	0
Beräknad intäktsram	1 357 820

3 Ei:s motivering till beslutet

Företaget har nätkoncession och bedriver nätverksamhet. Ei ska därför fatta beslut om fastställande av en intäktsram för företaget. Nedan redovisar Ei vilka bestämmelser myndigheten utgår ifrån vid fastställandet av intäktsramen och bedömningen av de enskilda delarna som ingår i Ei:s metod för bedömning av intäktsramen.

3.1 Allmänt om prövningen av en intäktsram

Nätverksamhet definieras enligt ellagen (1997:857) som att ställa elektriska starkströmsledningar till förfogande för överföring av el. Till nätverksamhet hör också projektering, byggande och underhåll av ledningar, ställverk och transformatorstationer, anslutning av elektriska anläggningar, mätning och beräkning av överförd effekt och energi samt annan verksamhet som behövs för att överföra el på det elektriska nätet (1 kap. 4 § första stycket ellagen).

Intäktsram definieras som de samlade intäkter som en nätkoncessionshavare högst får uppbära från nätverksamheten under en tillsynsperiod (1 kap. 5 a § ellagen).

En nätverksamhet ska för en tillsynsperiod ha en bestämd intäktsram. Intäktsramen ska inte vara större än vad som behövs för att täcka kostnader för driften av en nätverksamhet som har likartade objektiva förutsättningar och bedrivs på ett ändamålsenligt och effektivt sätt, täcka avskrivningar och ge en sådan avkastning på kapitalbasen som behövs för att i konkurrens med alternativa placeringar med motsvarande risk få tillgång till kapital för investeringar (5 kap. 1 § första stycket ellagen).

Enligt förarbetena innebär detta följande. Nättarifferna ska vara utformade så att nätkoncessionshavarens samlade intäkter från nätverksamheten är skäliga i förhållande till dels de objektiva förutsättningarna att bedriva nätverksamheten, dels nätkoncessionshavarens sätt att bedriva nätverksamheten. De kostnader som avses är i huvudsak kostnader för kapital (kapitalkostnader) samt rörliga och fasta kostnader (påverkbara och opåverkbara kostnader) i nätverksamheten. En förutsättning för att nätverksamheten ska kunna bedrivas på ett ändamålsenligt sätt är att nätföretagen har rätt till en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att bedriva verksamheten. En

rimlig avkastning motsvarar den avkastning som fordras för att i konkurrens med alternativa placeringar med motsvarande risk kunna attrahera kapital för investeringar. Syftet med regleringen är att nätföretagens verksamhet ska bedrivas effektivt till låga kostnader. Den ska också säkerställa att kunden får betala ett skäligt pris för nättjänsten. Vidare ska regleringen bidra till att ge kunderna en långsiktig leveranssäkerhet och trygga den svenska elförsörjningen. Nätföretagen ska också få stabila och långsiktiga villkor för sin nätverksamhet. Ytterligare ett viktigt mål med regleringen är att den ska understödja utvecklingen av en väl fungerande elmarknad (prop. 2017/18:237 s. 43 ff samt prop. 2008/09:141 s. 58 ff).

En tillsynsperiod ska vara fyra kalenderår, om det inte finns särskilda skäl för en annan tidsperiod (5 kap. 2 § ellagen).

3.2 Bedömning av kapitalkostnader

Kapitalkostnad är kostnad för att använda kapital, i form av exempelvis elledningar och nätstationer (kapitalbas). Kostnaden utgörs av två delar, dels kostnaden för förbrukning av de tillgångar som ingår i verksamheten (avskrivning), dels avkastningen på tillgångarna. Avkastningen beräknas med en real kalkylränta före skatt.

3.2.1 Kapitalbas

Kapitalbasen ska beräknas med utgångspunkt i de tillgångar som nätkoncessionshavaren använder för att bedriva nätverksamheten och med hänsyn till investeringar och avskrivningar under tillsynsperioden. En tillgång som inte behövs för att bedriva verksamheten ska anses ingå i kapitalbasen, om det skulle vara oskäligt mot nätkoncessionshavaren att bortse från tillgången (5 kap. 7 § ellagen).

En anläggningstillgång är en anläggning för överföring av el, en anläggning för mätning av överförd el, ett system som används för drift eller övervakning av en anläggning för överföring av el eller ett system som används för beräkning eller rapportering vid mätning av överförd el (2 § förordning (2018:1520) om intäktsram för elnätsverksamhet (intäktsramsförordningen)).

För en anläggningstillgång som ingår i kapitalbasen ska ett nuanskaffningsvärde fastställas och Ei har använt faktorprisindex för byggnader för att hantera skillnader i prisnivåer (10 § intäktsramsförordningen).

Nuanskaffningsvärdet ska i första hand motsvara ett normvärde för en anläggningstillgång som i huvudsak är likadan som den tillgång som ingår i kapitalbasen. Ett normvärde ska beräknas med utgångspunkt i den utgift som en nätkoncessionshavare skulle ha för att förvärva eller tillverka en anläggningstillgång under tillsynsperioden på ett kostnadseffektivt sätt, med skälig hänsyn till sådana förutsättningar som nätkoncessionshavaren inte själv kan påverka (7 § intäktsramsförordningen). Ei har för detta ändamål tagit fram en normvärdeslista som innehåller normvärden för de vanligast förekommande anläggningstillgångarna,

Normvärdeslista elnät 2020–2023. Normvärdeslistan och en beskrivning av hur denna har tagits fram framgår av bilaga 6.

Om det finns särskilda skäl, får nuanskaffningsvärdet i stället beräknas utifrån utgiften för att förvärva eller tillverka anläggningstillgången när den ursprungligen togs i bruk i nätverksamhet (anskaffningsvärdet). Beräkningen ska ta hänsyn till förändringen i prisläget från den anskaffningstidpunkten (8 § intäktsramsförordningen). Om det saknas förutsättningar för att beräkna ett nuanskaffningsvärde utifrån normvärde eller anskaffningsvärde ska nuanskaffningsvärdet beräknas utifrån anläggningstillgångens bokförda värde. Om anläggningstillgången inte har något bokfört värde eller om det finns synnerliga skäl, får nuanskaffningsvärdet i stället bestämmas till det som är skäligt med hänsyn till tillgångens beskaffenhet (9 § intäktsramsförordningen).

Företaget har använt olika metoder vid värderingen av kapitalbasen. Till största delen har företaget värderat kapitalbasen till normvärde men också till anskaffningsvärde och till annat skäligt värde. Ei har vid beräkningen utgått från företagets redovisade uppgifter. För beräkning av kapitalkostnaden, se bilaga 1.

3.2.2 Avskrivning

Av intäktsramsförordningen följer att det är en real linjär kapitalkostnadsmetod som ska användas. Detta innebär att kapitalförslitningen i förhållande till nuanskaffningsvärdet ska vara lika stor över anläggningens ekonomiska livslängd (jmf 13 § första stycket intäktsramsförordningen).

Anläggningstillgångarnas avskrivning ska beräknas som en fast andel av nuanskaffningsvärdet utifrån de fastslagna avskrivningstiderna. För en anläggningstillgång som har nått sin ekonomiska livslängd ska andelen beräknas utifrån tillgångens ålder. Avskrivning ska inte beräknas för en anläggningstillgång vars ålder överstiger dess maximala livslängd (13 § andra och tredje stycket intäktsramsförordningen).

Av bilaga 1 till intäktsramsförordningen framgår vilken ekonomisk livslängd och maximal livslängd som anläggningstillgångarna ska ha vid beräkning av intäktsramen.

För anläggningstillgångar som ursprungligen började användas före den 1 januari 2011 ska den ekonomiska livslängden beräknas från den 1 januari det kalenderår som infaller efter det kalenderår då tillgången ursprungligen började användas. För anläggningstillgångar som ursprungligen började användas från och med den 1 januari 2011 ska den ekonomiska livslängden beräknas från det halvårsskifte som följer på den tidpunkt som tillgången ursprungligen började användas (4 § beräkningsföreskriften).

För anläggningstillgångar som uppnått den ekonomiska livslängden som anges i intäktsramsförordningen, ska avskrivningen för det första året efter den ekonomiska livslängden gått till ända fram till det att den maximala livslängden uppnåtts, beräknas till 1 dividerat på anläggningens ålder av nuanskaffningsvärdet. Med anläggningens

ålder avses det antal år som avskrivning har beräknats för anläggningen (5 § beräkningsföreskriften).

För anläggningstillgångar där det inte finns uppgifter om vilket år anläggningen ursprungligen började användas, men där det framgår att anläggningen började användas under en viss tidsperiod ska det första året i tidsperioden anses vara det året då anläggningen ursprungligen började användas (6 § beräkningsföreskriften).

Om det gjorts en investering i en befintlig anläggning får den påverka anläggningens ålder utifrån hur stor del av anläggningens totala nuanskaffningsvärde som nuanskaffningsvärdet av investeringen motsvarar. Nuanskaffningsvärdet på investeringen i en befintlig anläggning ska beräknas med grund i utgiften för att förvärva eller tillverka den delen av anläggningstillgången som investeringen motsvarar. Hänsyn ska tas till förändringar i prisläget från den tidpunkten då den delen av anläggningstillgången började användas. Om det saknas förutsättningar att beräkna ett nuanskaffningsvärde på investeringen enligt andra stycket, ska nuanskaffningsvärdet beräknas utifrån det bokförda värdet för investeringen. Om det inte finns bokfört värde för investeringen, får nuanskaffningsvärdet istället bestämmas till vad som är skäligt med hänsyn till tillgångens beskaffenhet (7 § beräkningsföreskriften).

Ei har utgått från de av företaget redovisade uppgifterna vid beräkningarna. Kostnaden för avskrivning har då, utifrån de angivna bestämmelserna i intäktsramsförordningen och beräkningsföreskriften, beräknats till 469 878 tkr i 2018 års prisnivå, se bilaga 1.

3.2.3 Avkastning på kapitalbasen

Enligt 5 kap. 1 § ellagen ska intäktsramen ge en sådan avkastning på kapitalbasen som behövs för att i konkurrens med alternativa placeringar med motsvarande risk få tillgång till kapital för investeringar. Ei ska därför fastställa en kalkylränta som ska användas vid beräkningen av intäktsramarna för tillsynsperioden 2020–2023 (17 § första stycket intäktsramsförordningen).

Avkastningen ska beräknas utifrån en åldersjusterad kapitalbas. Detta innebär att den ackumulerade förslitningen ska avräknas från det samlade nuanskaffningsvärdet för kapitalbasen. Kalkylräntan multiplicerad med den del av kapitalbasen som därefter återstår utgör avkastningen.

Den reala kalkylräntan före skatt ska beräknas enligt en formel som framgår av bilaga 2 till intäktsramsförordningen. Värdet på de variabler som ingår i formeln ska bestämmas enligt 18–26 §§ i intäktsramsförordningen (17 § andra stycket till intäktsramsförordningen).

Ei bedömer att en real kalkylränta före skatt ska beräknas till 2,16 procent och har fastställts med följande parametrar.

- Nettoskuldssättningsgraden uppgår till 49 procent och, har beräknats utifrån jämförelseföretag och beräknats som nettoskuldens andel av det totala bolagsvärdet under 2009–2018.
- Tillgångsbeta uppgår till 29 procent och, har beräknats utifrån aktiebета för jämförelseföretag i förhållande till globalt aktiemarknadsindex (MSCI World Index). Vid beräkningen har Ei utgått från en tioårsperiod (2009–2018) med veckovisa observationer, 2018 års bolagsskattesats i jämförelseföretagens respektive hemland och Hamadas formel.
- Riskfri ränta uppgår till 0,90 procent och, har fastställts som genomsnittet av den årliga avkastningen på tioåriga svenska statsobligationer under 2015–2018 samt Konjunkturinstitutets (KI) prognos/scenario i juni 2019 för avkastningen på tioåriga svenska statsobligationer under 2020–2023.
- Aktiemarknadsriskpremien uppgår till 6,68 procent och, har fastställts utifrån genomsnittet av PwC:s riskpremiestudier för 2015–2018 och för 2019.
- Kreditriskpremien uppgår till 1,44 procent och, har bedömts som skillnaden i avkastning mellan ett index för europeiska kraftbolag med kreditranking på BBB och tioårig löptid, IGEEUB10, och den tyska tioåriga statsobligationsräntan under 2011–2018.
- Inflationen uppgår till 1,73 procent och, har fastställts som genomsnittet av den årliga förändringen av konsumentprisindex med fast bostadsränta (KPIF) 2015–2018 och KI:s prognos/scenario i juni 2019 för KPIF för 2020–2023.
- Skattesatsen uppgår till 20,8 procent och, är medelvärdet av bolagsskatten under perioden 2020–2023. Under år 2020 är bolagsskatten 21,4 procent. Från och med 2021 har riksdagen beslutat att bolagsskatten ska vara 20,6 procent.

Ei:s metod för och beräkning av kalkylräntan framgår närmare av bilaga 7.

Under en anläggnings första år (år noll) ska kostnaden för avkastningen beräknas på hela nuanskaffningsvärdet. Det åldersjusterade nuanskaffningsvärdet kommer sedan att minska linjärt med anläggningens ålder till den ekonomiska avskrivningstiden gått till ända. Därefter kommer avkastningen att beräknas på en åldersjusterad kapitalbas för motsvarande år. För exempelvis en nätstation vars ekonomiska livslängd gått till ända ska kapitalbindningen beräknas till 1/41 för det första året och 1/42 för det andra året osv fram till och med det 50:e året som i det här exemplet är det sista året.

Av bilaga 1 till intäktsramsförordningen framgår vilken ekonomisk och maximal livslängd som en anläggningstillgång ska anses ha (14 § intäktsramsförordningen).

För att bestämma anläggningarnas ålder använder Ei uppgiften om vilket år som anläggningarna ursprungligen togs eller kommer att tas i bruk. För anläggningar där dessa uppgifter saknas men där det framgår att anläggningarna började användas under en viss angiven tidsperiod, ska det första året i tidsperioden anses vara det år då anläggningen ursprungligen började användas (6 § beräkningsföreskriften).

Ei har utgått från de av företaget redovisade uppgifterna vid beräkningarna. Avkastningen har då, utifrån de angivna bestämmelserna i intäktsramsförordningen och beräkningsföreskriften, beräknats till 178 102 tkr i 2018 års prisnivå, se bilaga 1.

3.2.4 Totalt beräknad kapitalkostnad

Ei har beräknat kapitalkostnaden till 647 980 tkr i 2018 års prisnivå utifrån de uppgifter som företaget har rapporterat och utifrån den metod och de parametrar som beskrivs ovan. Beräkningen framgår av bilaga 1.

3.3 Bedömning av påverkbara kostnader

Påverkbara kostnader är sådana kostnader som inte är kostnader för nätförluster, abonnemang till överliggande och angränsande nät, anslutningar till överliggande och angränsande nät, ersättning till innehavare av produktionsanläggning för inmatning enligt 3 kap. 15 § ellagen, kostnader för myndighetsavgifter enligt förordningen (2017:1040) om elberedskapsavgift, nätövervakningsavgift och elsäkerhetsavgift och kostnader för nätkapacitetsreserv (2 § beräkningsföreskriften).

Exempel på påverkbara kostnader är kostnader för drift och underhåll samt kundspecifika kostnader för exempelvis mätning, beräkning och rapportering.

Vid fastställandet av intäktsramen använder Ei företagets historiska kostnader för en fyraårsperiod. De senaste tillgängliga uppgifterna om historiska kostnader är kostnaderna för 2017. Vid beräkningen av påverkbara kostnader ska därför basåren 2014–2017 användas som utgångspunkt.

3.3.1 Anläggningstillgångar som inte ingår i kapitalbasen

Av 2 och 6 §§ intäktsramsförordningen framgår vilka anläggningstillgångar som utgör kapitalbasen. Tillgångar i verksamheten som är anläggningstillgångar enligt årsredovisningslagen (1995:1554) men inte är anläggningstillgångar enligt 2 § intäktsramsförordningen ska inte redovisas i kapitalbasen. Företaget får i stället redovisa dessa tillgångars samlade avskrivningar för vart och ett av de fyra kalenderår som infaller två år innan tillsynsperiodens början och samlade utgående bokförda värde för vart och ett av de fyra kalenderår som infaller tre år innan tillsynsperiodens början (4 kap. 16 § inrapporteringsföreskriften).

De tillgångar i nätverksamheten som inte definieras som kapitalbas hanteras i regleringen som påverkbara kostnader. Vid beräkning av en påverkbar kostnad för dessa anläggningar är utgångspunkten att företaget ska få skälig kostnadstäckning för dessa. Ei bedömer att en skälig kostnadstäckning erhålls genom att företaget vid beräkning av påverkbara kostnader ges täckning för bokförda avskrivningar och ersättning för kostnaden för det kapital som krävs för att finansiera dessa anläggningar. Vid omräkning av de bokförda kapitalkostnaderna till påverkbara kostnader används en så kallad omvandlingsränta som motsvarar kostnaden för kapital före skatt.

Omvandlingsräntan bör vara nominell eftersom det bokförda värdet redovisas i nominellt värde. En sådan omvandlingsränta ska idealt sett bestämmas för vart och ett av de aktuella åren för omräkning. Det är dock rimligt med ett visst mått av schablonisering när de påverkbara kostnaderna fastställs. Ei anser därför att omvandlingsräntan ska bestämmas enhetligt för de år som omfattas och på samma sätt som kalkylräntan för företagets kapitalkostnader. Utifrån bedömningen av en rimlig kalkylränta enligt bilaga 7 har Ei beräknat omvandlingsräntan till 3,92 procent. Detta motsvarar en real kalkylränta före skatt på 2,16 procent.

Ei har vid denna beräkning utgått från de av företaget redovisade uppgifterna gällande anläggningstillgångarna som inte ingår i kapitalbasen. Kostnaden för dessa anläggningar för perioden 2020–2023 har beräknats enligt bilaga 1.

3.3.2 Arbets- och materialomkostnader

Ei har vid fastställandet av normvärdeslistan inför den första tillsynsperioden 2012–2015 reducerat de normvärden som bygger på EBR:s⁵ kostnadskatalog för anläggningar upp till och med 24 kV med 8 procent. Reduktionen avser sådana arbets- och materialomkostnader som enligt god redovisningssed normalt inte räknas in i anskaffningsvärdet för en anläggning för ett tillverkande företag utan istället redovisas i resultaträkningen. De arbetsomkostnader som därvid avses är kostnader för utbildning, personaladministration och övriga kontorsomkostnader medan de materialomkostnader som avses är kostnader för inköp, räntor för lager och lokalkostnader. Normvärdeslistan för anläggningar upp till och med 24 kV för tillsynsperioden 2020–2023 har samma utgångspunkt, det vill säga hur ett tillverkande företag normalt redovisar dessa kostnader, och inkluderar därför inte dessa arbets- och materialomkostnader. För tillsynsperioden 2020–2023 har dock de normvärden som avser anläggningsskategorin styr- och kontrollutrustning fastställts ur ett tillverkande företags perspektiv, dvs exklusive arbets- och materialomkostnaderna ifråga, oavsett om anläggningen är under eller över 24 kV.

Av Kammarrätten i Jönköpings dom i mål nr 129-14 framgår att förvärvande företag i vissa fall kan ha rätt till kompensation för arbets- och materialomkostnader genom ett tillägg till företagets historiska löpande påverkbara kostnader. För att kompensation ska medges krävs att sådana kostnader har aktiverats som en tillgång och att kostnaderna därmed inte har redovisats som löpande kostnader under basåren (här 2014–2017). Företaget ska alltså visa att det har haft verkliga kostnader i samband med investeringar som det annars inte får täckning för, vare sig som löpande kostnader eller kapitalkostnader.

I EBR-katalogen ingår ett schabloniserat arbetsomkostnadspålägg på 152 procent av timkostnaden och ett schabloniserat materialomkostnadspålägg på 8 procent. Dessa pålägg har inför den första reglerperioden reducerats för att ta bort sådana arbets- och materialomkostnader som enligt god redovisningssed normalt inte räknas in i

⁵ EBR står för El Byggnads Rationalisering och är elnätsbranschens system för rationell planering, byggnation och underhåll av eldistributionsanläggningar 0,4-145 kV.

anskaffningsvärdet för en anläggning hos ett *tillverkande* företag. Ei har vid redueringen av normvärdena bortsett från hur stora pålägg är i verkligheten i respektive elnätsföretag och utgått från schablonen enligt EBR-katalogen och reducerat tillägget för arbetsomkostnader till 102 procent och tillägget för arbetsomkostnader till 6 procent för att göra omkostnadspålägg konsistenta med god redovisningssed för ett tillverkande företag. Reducering medförde att normvärdena minskades med 8 procent inför den första tillsynsperioden.⁶ Ei:s metodik för att beräkna ersättning till *förvärvande företag* är att återställa denna reduktion av EBR-katalogens värden som gjordes inför den första reglerperioden med enda skillnaden att ersättningen fås som en påverkbar kostnad istället för som en kapitalkostnad. Både EBR-katalogen och normvärdeslistan är utformade utifrån schabloner som inte avspeglar elnätsföretagets verkliga anskaffningsvärden för anläggningarna. Ei:s utgångspunkt för att beräkna ersättning för arbets- och materialomkostnader är att metoden ska vara tillämpbar för samtliga elnätsföretag och att den ska grunda sig på en schabloniserad beräkning. Företaget har därför rätt till ersättning motsvarande reduktionen med 8 procent oavsett vad entreprenörerna i verkligheten fakturerat. Ei separerar därför inte heller pålägget på 8 procent mellan material och arbete och Ei tar heller ingen hänsyn till om företagets verkliga fördelning av arbets- och materialomkostnader i realiteten skulle medföra en lägre eller högre ersättning än 8 procent.

Det belopp som kan läggas till ska för ett förvärvande företag därför maximalt motsvara den reduktion på 8 procent som Ei har gjort av EBR-värdena vid bestämmande av normvärden i kapitalbasen. Ett krav för både förvärvande och tillverkande företag är att dessa arbets- och materialomkostnader hänförs till anläggningar som i regleringen värderas till normvärde. Ett förvärvande företag får därmed göra ett tillägg som motsvarar reduktionen på 8 procent av normvärdena för driftsatta anläggningar som ingår i kapitalbasen med anskaffningsår 2014–2017. Ett tillverkande företag påverkas inte av om anläggningen är driftsatt eller inte utan tillägget görs utifrån verkliga kostnader såsom de normalt enligt god redovisningssed borde ha redovisats i resultaträkningen.

En återläggning av den reduktion på 8 procent som tidigare gjorts av normvärdena för arbets- och materialomkostnader som inte är aktiverbara enligt god redovisningssed motsvarar 8,7 procent. Detta innebär att en reduktion av ett normvärde på 100 tkr med 8 procent blir 92 tkr och en återläggning med 8,7 procent ger samma normvärde som innan reduktionen, dvs. 100 tkr (92 tkr x 1,087 tkr). En förutsättning för att återläggningen ska vara 8,7 procent är att den beräknas på normvärden enligt normvärdeslistan som reducerats för arbets- och materialomkostnader.

Till stöd för sin begäran har företaget bifogat ett intyg från en av företagets största leverantörer. Ei anser därmed att företaget visat att det haft kostnader för sådana arbets- och materialomkostnader som reducerat normvärdena och att dessa inte redovisats som löpande påverkbara kostnader under perioden 2014–2017.

⁶ Kräver en fördelning mellan material och arbete på cirka 2/3 och 1/3 i enlighet med EBR-katalogen för att reduktionen ska uppgå till 8 procent.

Då företaget hänfört kostnaderna för arbets- och materialomkostnader till anskaffningsvärdet för anläggningen innebär det att företaget inte får ersättning för dessa kostnader varken som kapitalkostnader eller som löpande påverkbara kostnader vid beräkning av intäktsramen.

Företaget har beräknat ett tillägg för arbets- och materialomkostnader såsom löpande påverkbara kostnader på totalt 6 574 tkr i 2018 års prisnivå för åren 2014–2017. Den begärda ersättningen avser inte företagets verkliga arbets- och materialomkostnader utan utgör en uppskattning av kostnaderna ifråga.

Företaget är både ett förvärvande och tillverkande företag och har vid beräkning av återläggningen av arbets- och materialomkostnader reducerat tillägget för den del där företaget står för eget material och för arbeten som utförts i egen regi. Företaget har för att beräkna ersättningen utgått från ett tillägg på 8,7 procent beräknat på totala inköp för både driftsatta anläggningar och pågående byggnationer av nyanläggningar (entreprenader, eget material och eget arbete) såsom de redovisats i årsrapporterna. Detta tillägg har företaget sedan reducerat med värdet av eget material och de arbeten som utförts i egen regi. Vid reduceringen har företaget använt en annan procentsats än 8,7 procent och istället utgått från 2,01 procent för eget material och 21,58 procent för eget arbete. Företaget har därefter erhållit en reducerad procentsats för tillägget som ligger mellan 1,29 - 2,34 procent för åren 2014–2017. Ersättningen för arbets- och materialomkostnaderna har därefter beräknats på nuanskaffningsvärdena för normvärderade anläggningar lokalnät för åren 2014–2017.

Ei har beräknat ett tillägg på totalt 7 283 tkr i 2018 års prisnivå enligt nedanstående tabell. Beräkningen har gjorts utifrån de rapporterade normvärden som fastställts utifrån ett tillverkande företags perspektiv, dvs exklusive arbets- och materialomkostnaderna ifråga, och som har anskaffningsår 2014-2017.

Tabell 3 Ei:s beräknade tillägg för arbets- och materialomkostnader i tkr

	2014	2015	2016	2017	Totalt
Inköp (driftsatta och pågående nyanläggningar)	53 181	74 271	87 817	85 522	300 791
Varav eget material kostnad	24 197	34 640	34 029	37 476	130 342
Varav eget arbete kostnad	16 007	21 865	22 709	22 296	82 877
Entreprenad (inköp exklusive kostnad för eget material och arbete)	12 977	17 766	31 079	25 750	87 572
Beräknad andel entreprenad (entreprenad/inköp)	24%	24%	35%	30%	
Uppskattat tillägg, dvs andel entreprenad x 8,7 %	2,12%	2,08%	3,08%	2,62%	
Rapporterade normvärden för anläggningar som tagits i drift år 2014–2017 i tkr	48 782	63 194	79 566	94 771	286 312
Beräknat tillägg i 2018 års prisnivå	1 036	1 315	2 450	2 483	7 283

Det beräknade tillägget på totalt 7 283 tkr i 2018 års prisnivå motsvarar 8,7 procent av normvärdet för anläggningarna ifråga. Tillägget motsvarar en återläggning av den reducering på 8 procent som tidigare gjorts av normvärdena. De påverkbara kostnaderna ska därför öka med 7 283 tkr i 2018 års prisnivå.

3.3.3 Effektiviseringskrav

En nätverksamhet ska för en tillsynsperiod ha en bestämd intäktsram. Denna ska inte vara större än vad som behövs för att täcka kostnader för driften av en nätverksamhet som har likartade objektiva förutsättningar och bedrivs på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Dessutom ska intäktsramen täcka avskrivningar och ge en sådan avkastning på kapitalbasen som behövs för att i konkurrens med alternativa placeringar med motsvarande risk få tillgång till kapital för investeringar (5 kap. 1 § första stycket ellagen).

Ei ska fastställa ett individuellt effektiviseringskrav för varje elnätsföretag för att bedöma vad som utgör kostnader för en ändamålsenlig och effektiv drift av nätverksamheten. De påverkbara kostnaderna ska minskas med detta individuella effektiviseringskrav.

Ei har för företaget beräknat att det årliga effektiviseringskravet ska uppgå till 1,27 procent. En beskrivning av hur effektiviseringskravet har tagits fram framgår av bilaga 8.

3.3.4 Totalt beräknade påverkbara kostnader

Ei har beräknat företagets påverkbara kostnader för tillsynsperioden 2020–2023 efter effektiviseringskrav till 443 929 tkr i 2018 års prisnivå, se bilaga 1.

3.4 Bedömning av opåverkbara kostnader

Opåverkbara kostnader är kostnader för nätförluster fördelat på inköp och egen produktion, abonnemang till överliggande och angränsande nät, anslutningar till överliggande och angränsande nät, ersättning till innehavare av produktionsanläggning för inmatning enligt 3 kap. 15 § ellagen (1997:857), myndighetsavgifter enligt förordningen (2017:1040) om elberedskapsavgift, nätövervakningsavgift och elsäkerhetsavgift samt kostnader för nätkapacitetsreserv (2 § beräkningsföreskriften).

Företaget har lämnat en prognos för dessa kostnader under tillsynsperioden. Ei har beräknat företagets opåverkbara kostnader till 265 911 tkr i 2018 års prisnivå enligt företagets prognos, se bilaga 1.

Företaget har begärt ersättning för nätkapacitetsreserv och lämnat uppgifter om prognostiserade kostnader för detta och en motivering till behovet av dessa kostnader. I de fall där ett nätföretag inte kan få kapacitet genom ökat abonnemang från överliggande nät och det är nödvändigt för driften av nätet, kan täckning för tex inköpta kapacitetstjänster från elproducenter eller förbrukare ges i intäktsramen som en opåverkbar kostnad.

Företaget har angett att kostnaderna beror på att företaget inte har möjlighet att utöka abonnemangen till överliggande nät i berört område eftersom nätkapaciteten i överliggande nät inte räcker till för att möta effektbehovet. Företaget har också angett att den begärda abonnemangsnivån från överliggande nät är vad företaget anser behövs för driften av nätet. Detta eftersom det finns en efterfrågan på ökat uttag av effekt från befintliga kunder.

Vad företaget har anfört visar att kapaciteten i nätet inte kan säkerställas genom ökat abonnemang från överliggande nät och att kostnaderna för nätkapacitetsreserven är nödvändiga för driften av nätet. Förutsättningarna för att företaget ska få ersättning för nätkapacitetsreserv som en opåverkbar kostnad är därför uppfyllda.

Efter tillsynsperioden kommer prognosen att stämmas av mot det verkliga utfallet och Ei omprövar då intäktsramen. Företaget får på detta sätt täckning för sina verkliga opåverkbara kostnader. Efter tillsynsperioden kommer Ei även att kontrollera att förutsättningarna för att få ersättning för nätkapacitetsreserv varit uppfyllda.

3.5 Bedömning av kvaliteten i nätverksamheten

Ei ska även ta hänsyn till kvaliteten i nätverksamheten. Bedömningen får medföra en ökning eller minskning av avkastningen på kapitalbasen (5 kap. 9 § ellagen).

Ei har tagit fram föreskrifter som definierar vad som avses med kvaliteten i nätverksamheten vid fastställande av intäktsramen (Ei:s föreskrifter (EIFS 2019:4) om vad som avses med kvaliteten i nätverksamheten och vad som avses med ett effektivt utnyttjande vid fastställande av intäktsram (incitamentsföreskriften)).

Ei har också tagit fram individuella normnivåer för kvalitetsindikatorerna AIT⁷, AIF⁸ och CEMI⁹ genom att använda inrapporterade avbrottsdata från elnätsföretagen för 2014–2017, se bilaga 4.

Efter tillsynsperioden ska den faktiska kvaliteten i nätverksamheten jämföras med normnivåerna. Om den faktiska kvaliteten avviker från normnivåerna ska intäktsramen justeras i enlighet med vad som framgår av incitamentsföreskriften (3 kap. 10 § incitamentsföreskriften).

3.6 Kostnader för avbrottsersättning

När intäktsramen bestäms ska hänsyn tas till kvaliteten i nätverksamheten. En sådan bedömning får medföra en ökning eller minskning av avkastningen på kapitalbasen (5 kap. 9 § ellagen). I denna kvalitetsbedömning ska bland annat kostnader för aktuella

⁷ Average Interruption Time

⁸ Average Interruption Frequency

⁹ Customers Experiencing Multiple Interruptions; CEMI⁴ innebär att indikatorn visar andelen kunder som har fyra eller fler avbrott per år.

avbrott beaktas och kunna medföra en minskning av intäktsramen (prop. 2017/18:237 s. 49).

Om företaget betalar ut avbrottsersättning till följd av avbrott ska kostnaden för utbetalningar som är gjorda under tillsynsperioden kunna beaktas vid beräkning av intäktsramen. Detta gäller dock endast om det kan anses vara fråga om en kostnad för en ändamålsenlig och effektiv drift av nätverksamheten. Kostnaden ska således inte utan vidare beaktas vid bestämmande av intäktsramen (prop. 2017/18:237 s. 49–50).

Avbrott i överföringen av el hanteras inom kvalitetsincitamentet i intäktsramen. I korthet innebär kvalitetsincitamentet att varje elavbrott åsätts en beräknad avbrottskostnad och Ei fastställer sedan normnivåer för nätföretaget som jämförs med faktiskt utfall efter tillsynsperioden. Även avbrott över 12 timmar omfattas av kvalitetsincitamentet. Bestämmelser om kvalitetsincitamentet framgår av incitamentsföreskriften.

Nätföretagets kostnader för avbrottsersättning ska kunna beaktas vid beräkning av intäktsramen men frågan är vilka avbrott och kostnader som kan anses utgöra kostnader för en ändamålsenlig och effektiv drift av nätverksamheten och därför ska omfattas. Ei gör bedömningen att avbrott som pågått längre än 24 timmar inte ska beaktas i intäktsramen. Denna bedömning grundar sig på att det finns ett funktionskrav i ellagen som innebär att ett elnätsföretag aldrig får ha avbrott som är längre än 24 timmar (3 kap. 9 a § ellagen). Därför anser Ei att det bara är avbrott upp till 24 timmar som kan komma ifråga att beaktas när intäktsramen beräknas.

Den utbetalda avbrottsersättning som företaget, helt eller delvis, ska kunna få ersättning för i intäktsramen ska fastställas i enlighet med 10 kap. 12 § andra stycket ellagen, dvs för avbrott om minst 12 timmar och högst 24 timmar. Företaget får även ersättning i intäktsramen för utbetalningar av avbrottsersättning som är genererade dels av avbrott i gränspunkt, dels från region- och transmissionsnät till underliggande nät om avbrottet varat mellan 12 och 24 timmar.

När det gäller de avbrott som ska beaktas är frågan om hela avbrottsersättningen ska ingå som underlag när intäktsramen beräknas. Värderingen av kvaliteten bör utgå från vad kunderna har rätt att förvänta sig och är beredda att betala för (prop. 2017/18:237 s. 91) och det finns incitament utanför intäktsramsregleringen för att minska antalet avbrott längre än 12 timmar (10 kap. 12 § ellagen). Om elnätsföretagen skulle få ta upp hela avbrottsersättningen som betalas ut som en kostnad i intäktsramsregleringen kommer avbrottsersättningen inte längre ha den eftersträvade effekten, dvs att minska antalet avbrott för att undvika att behöva betala ut avbrottsersättning. Detta skulle dessutom innebära att kundkollektivet får ta denna kostnad, vilket inte kan anses vara förenligt med en ändamålsenlig drift av nätverksamheten.

Mot bakgrund av detta gör Ei bedömningen att det som högst är den del av avbrottsersättningen som motsvarar avbrottsvärderingen som ska ersättas i intäktsramen. Detta innebär att för avbrott som varat mellan 12 och 24 timmar och där utbetalningen av avbrottsersättningen till kunden överstiger avbrottets värdering enligt

5 kap. 5 § incitamentsföreskriften, ska kostnaden för avbrottsersättningen vid beräkning av intäktsramen endast få uppgå till avbrottsvärderingen i enlighet med vad som framgår av incitamentsföreskriften. I de fall där utbetalningen till kunden är lägre än avbrottsvärderingen får kostnaden för avbrottsersättningen som tas upp i intäktsramen högst uppgå till den aktuella utbetalningen.

När en intäktsram fastställs inför tillsynsperioden är det inte känt vilka avbrott som kommer uppstå under perioden då avbrotten ofta orsakas av väderrelaterade händelser. Därför kommer beräkningen av de faktiska kostnaderna för avbrott som ska ingå i intäktsramen fastställas efter tillsynsperioden.

Ei prognostiserar 0 tkr för företaget för avbrottsersättning under perioden 2020–2023, den ingår som en separat post, se bilaga 1. Efter tillsynsperiodens slut ska företaget rapportera in avbrottsersättning för respektive år i tillsynsperioden utifrån de kriterier som Ei fastställt ovan.

3.7 Bedömning av effektivt utnyttjande av elnätet

Ei ska ta hänsyn till i vilken utsträckning nätverksamheten bedrivs på ett sätt som är förenligt med, eller bidrar till, ett effektivt utnyttjande av elnätet. Med ett effektivt utnyttjande av elnätet avses låga nätförluster och jämn last utifrån vad som är rimligt med avseende på företagets objektiva förutsättningar (3 kap. 11 § incitamentsföreskriften). En sådan bedömning kan medföra en ökning eller minskning av vad som anses vara en rimlig avkastning på kapitalbasen (5 kap. 11 § ellagen).

Ei har tagit fram individuella normnivåer för indikatorerna medellastfaktor och andelen nätförluster. Beräkningen har i enlighet med vad som anges i incitamentsföreskriften utgått ifrån företagets redovisade uppgifter i årsrapporterna för 2014–2017, se bilaga 5.

Efter tillsynsperioden ska medellastfaktorerna och nätförlustandelarna jämföras med normnivåerna. Vid avvikelse från normnivåerna ska intäktsramen justeras i enlighet med vad som framgår av incitamentsföreskriften.

3.8 Automatisk justering av intäktsramen

Intäktsramen fastställs i 2018 års prisnivå. I samband med att avstämning görs efter tillsynsperiodens slut kommer Ei att räkna om den beslutade intäktsramen med vissa kostnadsprisindex i enlighet med vad som framgår av intäktsramsförordningen och beräkningsföreskriften. Denna justering är en del av beslutet och innebär inte att beslutet omprövas.

4 Information om hantering av intäktsramen efter perioden

4.1 Omprövning efter avstämning vid tillsynsperiodens slut

Efter tillsynsperiodens slut stämmer Ei av de antaganden som legat till grund för den fastställda intäktsramen enligt detta beslut. Ei jämför då det faktiska utfallet avseende

kapitalbasens investeringar och utrangeringar med den prognos företaget gjort. Detsamma gäller för de opåverkbara kostnaderna (5 kap. 22–23 §§ ellagen). Hänsyn kommer även att tas till avbrottsersättning som betalats ut under perioden. Det innebär att Ei omprövar intäktsramen. I rapporteringsföreskriften finns närmare bestämmelser om när och vilka uppgifter företaget ska lämna för att Ei ska kunna göra denna avstämning. Även normnivåerna för kvaliteten i nätverksamheten och för ett effektivt utnyttjande av elnätet ska jämföras med utfallet.

4.2 Avvikelse från den föregående intäktsramen

Om det visar sig att företagets samlade intäkter från nätverksamheten under tillsynsperioden 2016–2019 avviker från den fastställda intäktsramen för samma period, ska intäktsramen för 2020–2023 minska respektive öka med det avvikande beloppet (5 kap. 27 § ellagen). I vissa fall tillkommer dessutom ett överdebiteringstillägg (5 kap. 28 § ellagen). Detta innebär att intäktsramen för tillsynsperioden 2020–2023 kan komma att ändras.

Hur man överklagar

Se bilaga 9, Så här gör du för att överklaga beslutet.

Detta beslut har fattats av enhetschefen Rebecka Thuresson. Vid den slutliga handläggningen deltog även analytikerna Anneli Ljungkvist och Joachim Karlsson, föredragande. Beslutet har fattats digitalt och saknar därför underskrifter.

Bilagor

- 1 Beräknad intäktsram för tillsynsperioden 2020–2023
- 2 Faktorprisindex för byggnader (SCB), Byggekostnadsutvecklingen
- 3 Faktorprisindex för elnätsföretag - lokalnät (SCB)
- 4 Beräkning av normnivåer för kvaliteten i nätverksamheten avseende tillsynsperioden 2020–2023
- 5 Beräkning av normnivåer för effektivt utnyttjande av elnätet avseende tillsynsperioden 2020–2023
- 6 Normvärdeslista för elnätsanläggningar avseende tillsynsperioden 2020–2023
- 7 Kalkylränta för elnätsföretag
- 8 Effektiviseringskrav för elnätsföretag - lokalnät
- 9 Så här gör du för att överklaga beslutet